

נו:

מקום שנהגו פרק רביעי פסחים

מסורת הש"ס

עין משפט
גו מצוה

גו א מ"י מ"ב מהל'
מתנת עמיס הלכה א
:3

רבינו הנגאל

מתירין גואויהו של הקדש פירוש הן גצויהו הפרס משרשי אלנות הון קשקישו אילנות ונפתיין והיו אנשי יריחו אומרם אבותינו לא הקדישו אלא הקדוהו ומני שהיו בעלי בתים נוטלין אותן כזויהו קדוהו הקדישו גודלין לא הקדישו והיו חסדין גבויאיהו ויהיו כזויהו חכמים ואמרו נהי דמעילה בגידולין ליכא איסורא מיהא איכא רבנן דשטריהו דפליגי עליה דר' יוסי במעילה פ"ד ואמרי הקדש אילן ואח"כ נשא פירותה שהה ואח"כ נמלאת עשבים ומטילין בהן ואין מועילין כמה שחבטין ואפ"כ נפתח הגשמים פירוש מן הפירות הנבכות מן האילן ומיחו ביבס חכמים ואסיקא לבישא בחרא מתלוכה בשל בין הכיפין ואנשי יריחו סברי מוכן לעורבים היה מוכן לאדם והבנן סברי טובן לעורבים לא היה מוכן לאדם אבל החמירין של מכבדות שהן מחוברין אם נשדו דברי הכל אסורין פאי עמא הירואה כי מחוברין היו ונפלו בשבת וימרו מחוברין וכן יעלה ויתלוש ונתחן פאר לירק ואקשינן והתנן ככל אהור בפיהא כל שהוא אוכל ונשדו וכו' ואמרין כסיפא ומכניסו לקיום חייב בפיהא והאני עלה הירק אע"פ שלקישתו כאחת און מכניסו לקיום ושני ב' ידוהו שפסא דרב' הא ירק דקתני בכמהו ראשי לפתח הן דמכניסין לקיום ע"י דבר אחר בכבישה נ"א: כלומר כבישה) כדון כל הכבושין ואני יריחו סברי כי הוי גוואה מכניסו לקיום והבנן סברי לא תיז' ונתחן פיהא ללפת ולכבוש רבי יוסי אומר אף לקפלוט יתביא אידך נותנין פיהא ללפת ולקפלוט רבי שמעון אומר אף לכרוש.

מחלוקת בש"י מכבדות פ"ה כולה שמעתא נתלשו ביו"ט ודווקא בשל מכבדות דליכא נמי מחוברות גזרו רבנן שמה יעלה ויתלוש וקשה נהי דלא גזרו בני יריחו בשל מכבדות שמה יעלה ויתלוש תיפוק ליה שמשמם במחזור דלטו ליה להו הא דתנן (גיטא דף לו:) און עולין צאלין וכו' וזין הכיפין נמי אמאי ד"ה מותר הא קמשמם צאלין כדלמך צריכה שנת דף מה) און מניחין נר על גבי דקל שמה ישמם צאלין בשעת נעילתה וכן שמשע צעירובין (דף ק.) ובכמה דוכמי ועוד דלא גרע בין הכיפין מצינה שולגה שיהא על הקרקע לשפירין צביצה (דף ג.) משום פירות הגשפירין ויליכא למוקפה צפחות מג' טפחים דמותר להשתמש דמ"מ ה"ל לפלוגי בין הכיפין בין פחות מג' טפחים צפחות ונראה לר"י דשמשמם אירי בתלושין מעי"ט מכבדות ובכפיים ומומחים שם בין השמשות וקאמר מחלוקת בשל מכבדות דרבנן אסרי אפילו נפלו לארץ גיי"ט כיון דמכבדות ליכא נמי מחוברים גזרינן שמה יעלה ויתלוש כיון דבין השמשות היו על האילן וע"פ שכן תלוש וצני יריחו לא גזרו כיון דתלוש מעי"ט אכל בשל בין הכיפין האילן ולא היו שם מחוברים ליכא למיגזר אטו שמה יעלה ויתלוש ממקום שלא נשדו והשתא א"ש דלא דמי בצביצה דהתם שולגה גיי"ט גזרינן והכא צנחלשו מעי"ט וקאם מימה אף יכירו בין אותם ששדו אתמול לאותם ששדו היום וגשר מן הכיפין לגשר מן המכבדות ופריך והא מוקף נינהו כיון דהיו בין השמשות על האילן ולא היו ראויים לעטל שלא ישמם צאלין וצירושלמי דס"פ פריך כמה און קיימין אי נשדו מעי"ט ד"ה מותרים ואי גיי"ט ד"ה אסורים אלא כמה קיימין סתם פ"י דנכתסם לא שייך למיגזר שמה יעלה ויתלוש אלא דוקא נשדו ודאי גיי"ט והיכא דשדו ודאי גיי"ט אפילו בשל בין הכיפין אסור ופריך והא מוקפות נינהו פ"י ספק מוקפות נינהו אכל מ"מ קשה דתיפוק ליה שמשמם במחזור:

דמתנן רבי יהודה אומר אם אה היתה נביצה מע"ש מימה הא התם לא היו מוכן לאדם דאסור לשוחטה בשנת ומפרש ה"ר יוסף

מאן שמעת ליה דאמר מיהו ולא מיהו רבי יהודה וקתני קוצרין ברצון חכמים וליטעמך הני ארבעה הוה אלא סמי מיכן קצירה: ומתירין גמוזות של הקדש של הרוב ושל שקמה אמרו אבותינו לא הקדישו אלא קורות ואנו נחיד גמוזות של הקדש של הרוב ושל שקמה ובגידולין הבאין לאחר מכאן עסקינן וסברי לה כמ"ד אין מעילה בגידולין ורבנן סברי נהי דמעילה ליכא איסורא מיהא איכא: ופרוצין פרצות: אמר עולא א"ר שמעון בן לקיש מחלוקת בשל מכבדות דרבנן סברי גזרינן שמה יעלה ויתלוש ואנשי יריחו סברי לא גזרינן שמה יעלה ויתלוש אבל בשל בין הכיפין דברי הכל מותר א"ל (א) רבא והא מוקפות נינהו וכו' תימא הואיל דחוי לעורבין השתא מוכן לאדם לא הוי מוכן לכלבים (ב) דתנן ר' יהודה אומר אם לא היתה נביצה מע"ש אסורה לפי שאינה מן המוכן מוכן לעורבים הוי מוכן לאדם א"ל (ג) אין מוכן לאדם לא הוי מוכן לכלבים דכל מידי דחוי לאיניש לא מוקפה ליה מודעתיה מוכן לעורבים הוי מוכן לאדם א"ל (ד) אין מוכן לאדם לא הוי מוכן לכלבים דחוי לאיניש דחוי כהי אהא רבין א"ר שמעון בן לקיש מחלוקת בשל בין כיפין דרבנן סברי מוכן לעורבים לא הוי מוכן לאדם ואנשי יריחו סברי מוכן לעורבים הוי מוכן לאדם אבל בשל מכבדות דברי הכל אסור גזרינן שמה יעלה ויתלוש: ונותנין פיהא לירק: ולית להו לאנשי יריחו הא דמתנן א"ב"ל אמרו בפיהא כל שהוא אוכל ונשדו וגידולו מן הארץ ולקישתו כאחת ומכניסו לקיום חייב בפיהא כל שהוא אוכל פרט לספיהו סמיס וקוצה ונשדו פרט לארץ ונשדו פרט לכמהו ופטוריות ולקישתן כאחת פרט לתאנים ומכניסו לקיום פרט לירק א"ר יהודה אומר רב הכא בראשי לפתות עסקינן ומכניסו לקיום ע"י דבר אחר קמיפלגי מר סבר מכניסו לקיום ע"י דבר אחר שמייה קיום וכור סבר לא שמייה קיום: ת"ר בראשונה היו נותנין פיהא ללפת ולכרוש ר' יוסי אומר אף לקפלוט ותנ' אידך (ה) היו נותנין פיהא ללפת ולקפלוט ר"ש אומר אף לכרוש נ"מא

מאן שמעת ליה דנקט לישנא דמיחו ולא מיחו ר' יהודה היא דשמעת ליה לעיל (גיט' א' :כ. ב.) וליטעמך. דסבירא לך הא דלעיל דקתני אלו ואלו שלא ברצון חכמים כו' מתלמדה היא דקא רמיזת אחריתי עליה ליפרכיה מינה ובה דקתני על שלשה לא מיחו וקא חשיב ארבעה מרבינן וכו' רבין וקולרין וגורשין: ובגידולין גריסין: **מכאן דאמר אין מעילה בגידולין**. במסכת מעילה (דף י"ג.): **מחלוקת**. דאנשי יריחו ורבנן: **בשל מכבדות**. כפות חמירס הן צרפס הדקל וכפופות: זו אכל זו כעין כלי וכשהחמירס נשדו מקבלות אותן וכיון דגזרו וזריק לעלות על הדקל לנוטלין חיישינן שמה יתלוש מן המוכרות דהוי אכ מלאכה: **בשל בין הכיפיים**. למטה מניפיהן נופות התחמייס וליכא למיחש למלישה דלפין כלן מחוברות: והא מוקפות נינהו. שמעבד שנת בין השמשות היו מחוברות ונמלאו מוקפות מחמת איסור מלישה ומוקפה בין השמשות מוקפה כלל היום: וכו' **סיפא הואיל ותנו**. במחזור לעורבים שיש לו הגדלות בתוך ביתו לגדולה ומותר להעמידם עליהן לאכול: **נביצה שנמנלה** בשנת היתה עומדת בין השמשות נלכס ולא חשיב לה מוכן לגבי כלבים: **ונשמר**. שאינו מוספק ומקפידין עליו לשומרו: **ומכניסו לקיום**. שמתקיים ימים רבים: **ספיהו**. קשין ולאכלה אכל סמיס וקולה שאינם ספיהים חזו לאכלה. **סמיס מוריק"א קרו"ג**. קולה ווישד"א: תאינה אינה מתבשלת כהחת אלא זו גמורה היום ואחרת יוצאה צביצה כל ימות הקץ: **ראשי לפסוס**. עלי הלפת מכניסין אותן לקיום על ידי האימהות: **לנפס**. לעלין דכאמהות כולי עלמא מנדו דהא מתקיימין: הכי

ונשדו וגידולו מן הארץ ולקישתו כאחת ומכניסו לקיום חייב בפיהא כל שהוא אוכל פרט לספיהו סמיס וקוצה ונשדו פרט לארץ ונשדו פרט לכמהו ופטוריות ולקישתן כאחת פרט לתאנים ומכניסו לקיום פרט לירק א"ר יהודה אומר רב הכא בראשי לפתות עסקינן ומכניסו לקיום ע"י דבר אחר קמיפלגי מר סבר מכניסו לקיום ע"י דבר אחר שמייה קיום וכור סבר לא שמייה קיום: ת"ר בראשונה היו נותנין פיהא ללפת ולכרוש ר' יוסי אומר אף לקפלוט ותנ' אידך (ה) היו נותנין פיהא ללפת ולקפלוט ר"ש אומר אף לכרוש נ"מא

(א) חולין ד' שנת קני: (ב) נבלה ש"ס. (ג) נבלה ש"ס. (ד) שנת ס' דה' ג' מילה מ"א ומ"ד. (ה) ומספחה פ"ג ה"י"ג. (ו) ס' ב"ב"א: ומספחה (ז) מהש"א: מהפך הכרמים תי ליכא לתוקפה בחלה עד ליתר ואח"כ ועוד ללא גרע כ"י עד פירות השטרין ואח"כ ונראה לר"י.

הגהות הב"ח
(א) נ"מא א"ל רבה ה"א מוקפת נינהו:

לעני רש"י
מוריק"א קרו"ג (קרו"ג) חזרי ווישד"א (וישד"א). איסיס פסטי נבסו סטוריסו ספיקום צבצו.

מוסף רש"י
לפי שאינה מן המוכן. אתמול כשקד היום לא היתה עומדת למחל כלבים (תורין ד' ג' מוכן לאדם לא היה מוכן לכלבים. למחן דלית ליה מוקפה. דהא נמנלה בשנת נ"י יהיה אתמול בין השמשות היתה עומדת לאדם. וקא חשיב ליה מוקפה כהא לגבי כלבים וצריח ו'.

כלל אמרו בפיהא. תיב (ויקוף ע"י) ויקולטו את קציר וגו' דומיא דקציר דמכניסו לקיום וליכא כל הני וכו' ובגידולין שבת פ"ד. ובמכניסו לקיום. שאלם יוכל לאגרו וכו'. פרט לספיהו סמיס וקוצה. דלפן אכול אלא מין נבס (ש"ס) שמתמידים לנפס. להי נקט ספיהים דלפן דקך ליקטון כבני שזריסם אלא לטוף ד' ויה עיני שטרסין מתפספסין חזרין ומשפירין וכו' וכו' שלין טק"ה. והא דנקט הוי אלא נקט שאר מיניש ששקין רמזין לאכלה. משום דלאידי דבני טביעית מני להו דים להן טביעית נקט הכא דכפיהא ומשער ליתמהו. לטון דביעית מלי (שבת ש"ס) ולא ידענא אמאי נקט ספיהים וימדיהו ל' שהאשמיס דרמיס לאכלה (נ"ד) ש"ס. סמיס. ווישד"א. שבת ש"ס. א"י. סמיס. קרו"ג: קולה. נוישד"א ודה ש"ס. פרט לירק. כגון לפת וקפלוט. שבת ש"ס.

דממשנה ויתרא דייק דלא ה"ל למיתני לפי שאינה מן המוכן כיון דכבר תנא איסורא אלא אפילו היה מוכן שאין מוקפה מחמת איסור לא היו מוכן לכלבים ור"י מפרש מוכן לאדם היינו עומדת לאכילת אדם וע"ג דאין ראוייה לאדם לאותה שנת היינו מחמת איסור ולא מחמת הקאפה שלא היה רואה שהיה זה אדם ולא אמרינן עמידתה לאדם כעמידתה לכלבים שאלו היתה עומדת לכלבים כמו עומדת לאדם היתה מותרת כשהתנגלה בשנת דלגבי כלבים ליכא מוקפה מחמת איסור כי יש דברים שראויים ליתנן לכלבים חיים כגון עופות וכיוצא בהן ולא אמר דהוי מוכן לכלבים אע"ג דלכסוף הוי מוכן לכלבים אלא אדרבה לפי שסתמא עומד לאדם מקאי ליה מכלבים הי"ג מוכן לעורבים לא היו מוכן לאדם אע"ג דלכסוף הוי מוכן לאדם: **מו"ב**ן 'עורבים. אפילו אי לא שרי הכא אלא למי שיש לו עורבים איצטרך ברש צינה (דף ג.) למיכר פירות הגושפירין מטעם גזירה שמה יעלה ויתלוש דלא מצי למימר התם איסורא משום מוקפה שהרי מעמיד שם המשנה במתנגולת העומדת לאכילה א"כ איסור מוקפה לא שייך בה למיגזר אי לאו משום גזרה שמה יעלה ויתלוש:

בל"ל אמרו בפיהא ב"י. נראה לרבינו תם דמדאורייתא לא מוחייב בפיהא אלא זית וכרס ושדה דכמיני צדידי בקרא ואחריני תקנתא דרבנן נינהו ושאין מכניסו לקיום לא ראו לתקן פיהא דלעני דבר חשוב ותאינה וכל דדמי לה אף על גב דחשיב איכא צטול עניים לפי שאין לקיטתן כהאחד והפסד יתר על הריעות וכמיהוין ופטוריות הואיל ואין צמיתו חיובא שאין גדל בקרקע לא תקנו והא דדריש בתורת כהנים יכול שאני מרבה קישואין ולדועין שיהיו חייבין צפיהא תלמוד לומר ובקוצרכם את קציר ארצכם מה קציר שהוא אוכל ונשדו וגידולו מן הארץ אף כל כו' ילאו ירקות כו' אסמכתא צנלמא היא כמו שדורש שם מקרא משער ירק אף על גב דהוי דרבנן: אלא